
Campur Aduk Bahasa Melayu dan Bahasa Cina

Choi Kim Yok & Chong Siew Ling
Fakulti Bahasa dan Linguistik
Universiti Malaya

Abstrak

Tujuan kertas kerja ini adalah untuk melihat jenis campur aduk bahasa Melayu dan bahasa Cina, iaitu "bahasa campuran" (mixed language) yang didapati di Malaysia serta melihat sejauh manakah kata pinjaman Cina diasimilasikan ke dalam bahasa Melayu. Kajian ini bertumpu kepada struktur kata dan ayat bahasa campuran ini di mana bahasa Melayu adalah bahasa matriks (matrix language) dan bahasa Cina adalah bahasa tertanam (embedded language).

Pengenalan

Dalam sesuatu masyarakat berbilang kaum, kita jarang menemui situasi di mana penutur menggunakan satu bahasa sahaja. Di Malaysia terdapat satu situasi pertembungan bahasa (language contact) di mana individu-individu mempunyai dua atau tiga atau empat cara berkomunikasi. Situasi pertembungan bahasa telah mengakibatkan jenis-jenis dwibahasa (bilingualism) yang berlainan. Dalam situasi tertentu, keadaan ini akan melahirkan pijin atau kreol, misalnya Bahasa Melayu Pasar dan Bahasa Melayu Baba. Di Malaysia, penutur bahasa tempatan seperti penutur asli Bahasa Melayu dan penutur dialek-dialek Cina telah banyak meminjam antara satu sama lain sejak orang Cina datang ke Malaysia.

Tujuan

Tujuan kertas kerja ini adalah untuk melihat jenis campur aduk bahasa Melayu dan bahasa Cina, iaitu "bahasa campuran" (mixed language) yang didapati di Malaysia serta melihat sejauh manakah kata pinjaman Cina diasimilasikan ke dalam bahasa Melayu. Kajian ini bertumpu kepada struktur kata dan ayat bahasa campuran ini di mana bahasa Melayu adalah bahasa matriks (matrix language) dan bahasa Cina adalah bahasa tertanam (embedded language). Perhatian juga diberi kepada kelas kata Cina yang

Varian hibrid Melayu-Cina ini mungkin sudah wujud sejak abad ke-16 dan ke-17 dengan kedatangan orang Cina ke Melaka dan kemudian ke tempat-tempat lain seperti Kedah, Pulau Pinang dan Kelantan. Lama-kelamaan, varian ini telah menjadi bahasa pertama bagi komuniti Baba di Malaysia, khususnya di Melaka.

Dalam kajian ini tumpuan diberi kepada hasil gabungan bahasa Melayu dan dialek Cina. Didapati bahawa dalam varian Melayu Pijin ini kebanyakan kata pinjaman adalah daripada dialek Hokkien dan sebilangan kecil datang daripada dialek Kantonis.

Perkataan Cina dalam Pijin Melayu-Cina ini terdiri daripada (i) kata pinjaman (loan words) yang telah terserap ke dalam bahasa Melayu dan (ii) kata pengalihan kod (codeswitches) yang digunakan secara sengaja atau tidak. Biasanya, bahan leksikal yang digunakan secara tidak sengaja merupakan "gangguan" (interference) daripada bahasa ibunda. Dalam kajian ini, "kata pinjaman" merujuk kepada perkataan Cina yang telah diintegrasikan dalam bahasa Melayu dan tidak dirasai sebagai perkataan asing. Sebagai kriteria, perkataan ini mesti telah dijadikan entri dalam *Kamus Dewan*.

Contoh:

Melayu + Hokkien

1. Ah Moi ini 50 sen, bukan 60 sen, *bo gao*. (tak cukup)
2. Dia sekarang *ong loh*. (makmur)
3. Awak sangat *mempersiasuehkan* kita. (memalukan)
4. Ah Moi, awak sangat *sui* lah. (cantik)
5. *Cincailah*, tidak apa, tak kisah. (tak apalah, lebih kurang sajalah)
6. Saya mahu satu cawan *kopi O béng*. (kopi tanpa susu yang dibubuhi air batu)

Melayu + Kantonis

1. Saya mahu *tapao*, tak mahu makan di sini. (bungkus)
2. Semalam tempat cikgu ada *lok sui* kah? (hujan)
3. Dia sudah pergi *yam ca*. (minum)
4. Ini kamu punya *paktoh* kah? (teman wanita / laki-laki)
5. Jangan *mempertosuikan* saya. (memalukan)
6. Dia tidak *ngam* dengan saya. (sehati)

Ciri-ciri Melayu Pasar (varian Melayu-Cina)

Kelas Kata

Kelas kata yang kerap kali digunakan adalah kata nama, kata kerja dan adjektif. Daripada contoh-contoh di atas, perkataan *ong*, *sueh*, *cincai*, *ngam* dan *beng* adalah kata pinjaman. Manakala perkataan *bo gao*, *sui*, *tapao*, *lok sui*, *yamca*, *paktoh*, *tosui* adalah kata pengalihan kod (codeswitches).

Mengikut Myers-Scotton (1993: 4), perkataan bukan asli yang sering digunakan dalam pertuturan adalah dianggap sebagai bentuk yang tak tertanda (unmarked) dan perkataan yang dipilih untuk tujuan tertentu, biasanya dengan sengaja, dianggap sebagai perkataan tertanda (marked). Dalam kes Pijin Melayu-Cina, kata pinjaman atau perkataan yang difahami umum khususnya perkataan yang telah dimasukkan dalam *Kamus Dewan* boleh dianggap sebagai tak tertanda.

Perubahan Bahasa

Banyak perkataan Cina yang dipinjam oleh bahasa Melayu telah mengalami perubahan di peringkat fonologi, nahu dan semantik.

Contoh:

1. *kamceng* (kata nama Kantonis) mempunyai fungsi adjektif dalam ayat: "Berhati-hati bercakap, mereka berdua-dua *kamceng* betul" (rapat, akrab) tetapi dalam "Mereka berdua ini ada *kamceng*", perkataan tetap berfungsi sebagai kata nama.
2. *samseng* (dari *sam* "tiga" *seng* "bintang"; dalam bahasa Cina Kantonis *samseng* merujuk kepada ahli parti komunis yang memakai topi berbintang tiga. Kini perkataan ini bermaksud "penjahat". Dalam kes ini, perubahan makna merupakan kes pejorasi (pejoration).
3. *along* (dari Kantonis *tai yee long* "lubang telinga besar" untuk merujuk kepada ceti berketurunan India) kemungkinan kerana orang Ceti pada masa dahulu memakai anting-anting pada telinga yang berlubang besar. Sekarang *along* mempunyai makna yang menghina untuk orang yang memberi pinjaman wang secara haram. Ini adalah kes pejorasi.
4. *kongsi* (dari kata nama Kantonis (i) "rumah kongsi" iaitu rumah perkumpulan pekerja Cina yang bekerja di lombong bijih timah dll; (ii) syarikat perniagaan. (iii) dari Hokkien "membahagi"). Kini, perkataan *kongsi* digunakan sebagai kata nama dan juga kata kerja, misalnya *berkongsi* bermakna "bersekutu dalam sesuatu kegiatan", *perkongasian* bermakna "syarikat perniagaan"; *perkongasian hidup* bermakna "hidup bersama" dan *pekongsi* bermaksud individu atau kumpulan yang berkongsi. Dalam kes ini didapati perluasan fungsi perkataan *kongsi*.

Penggandaan

Proses penggandaan atau reduplikasi digunakan untuk memberi penegasan kepada makna sesuatu perkataan, misalnya, *cincai-cincai* dan *ngam-ngam*. Didapatibahawa proses ini digunakan hanya untuk sebilangan kecil perkataan sahaja.

Kata Hibrid

Terdapat perkataan hibrid yang mencampurkan imbuhan Melayu dengan perkataan Cina, misalnya, *kesamsengan*, *bersampan*, *berkongsi*, *mengongsi*, *perkongsi*, *pekongsi*, *menapau* dan sebagainya. Kini terdapat hibrid baru yang digunakan oleh orang muda Cina misalnya, *mempersiasuehkan* (Hokkien) dan *mempertosuikan* (Kantonis). Ciptaan hibrid juga telah melahirkan kata majmuk atau frasa seperti *mi goreng*, *air cincau*, *cincailah*, *teh susu*, *berkongsi fikiran*, *bo lui*, *tak ngam*, *kongsi gelap*.

Penggunaan Kata Seruan dan Partikel

Kata seruan (interjections) seperti *aiyah*, *haiyah*, *huiyoh* dan *waa* digunakan dalam bahasa percakapan tidak formal. Partikel seperti *loh*, *mah*, *méh*, *läh*, *o* dan *a* juga digunakan oleh orang Malaysia dalam konteks tidak formal. Ada kemungkinan lama-kelamaan setengah-setengah partikel ini misalnya *mah* dan *meh* akan diserapkan ke dalam bahasa Malaysia dan digunakan dalam situasi pertembungan dwibahasa.

Contoh:

1. *Aiyah*, banyak lama tak ada tengok *aaa!*
2. *Waa*, kamu jadi orang Kuala Lumpur *aaa?*
3. Susah cakap *o!*
4. Dia ada datang *méh?*
5. Dia anak tauké *maa!*

Bahasa Melayu Baba

Asalnya perkataan "baba" dikatakan dari negara India, kemungkinan apabila *English East India Company* meluaskan aktiviti perniagaannya ke Selat Melaka. J.D. Vaughn (dalam Lewis, 2001) berkata bahawa ada kemungkinan perkataan ini digunakan oleh keturunan orang Bengali di Malaysia untuk merujuk kepada anak penduduk Eropah dan kemudian kepada anak penduduk Cina di Pulau Pinang. Menurut R.J. Wilkinson, dalam *A Malay-English Dictionary* (1959: 50) istilah ini merujuk kepada: "European, Eurasian and Chinese males to distinguish them from men born in Europe and China." dan "Descriptive name applied to male Straits-born Chinese".

Dalam komuniti Baba, istilah "baba" digunakan sebagai panggilan hormat untuk orang lelaki keturunan Peranakan misalnya, untuk suami, bapa atau seorang lelaki dari komuniti itu. Pada asalnya, istilah "peranakan" merujuk kepada orang Cina yang dilahirkan di Negeri Melayu. Kini, istilah "Peranakan Cina" digunakan untuk merujuk kepada orang dari keturunan campuran iaitu Cina dengan orang tempatan. Dalam *Kamus Dewan*, definisi "peranakan" ialah "keturunan anak negeri dengan orang asing". Jadi, "Peranakan Cina" bermaksud "keturunan anak negeri dengan orang Cina".

Contoh:

1. Mana *lu* mo pergi? (awak)
2. Ini *guah* punya. (saya)
3. Mak ada *loteng* tidur. (loteng)
4. *Hai yah*. hujan lebat, tak pi tutup jendela. (kata seruan)
5. Jangan bikin bising, *kong-kong* mo tidolah. (datuk)
6. *Soja ma ma*, minta dia panjang-panjang umo. *Kwi* depan diah. (salam dengan nenek; berlutut)
7. *Akoh* sama adek jantan dia cakap macam lawyer buruk, pandeh *tuapau* number satu. (abang; bercakap besar)
8. Taroh *emchim* punya barang atas *tok* itu. Nanti dia lupah mo angkat. (adik ipar perempuan; meja)
9. *Baba guah* cakap *guah* kenah belajeh kuat-kuat, tak dah nanti diah tak mo kasih gua belajeh bawak keretah. (bapa saya)
10. *Taci* guah tengah cuci baju kat perigi.
11. *Ensoh* gua mo turun Melaka hari dua. *Lu* adah apah mo pesan beli tak? (kakak ipar, awak)

Ciri-ciri Bahasa Melayu Baba

Dalam kreol ini, Bahasa Melayu diambil sebagai bahasa matriks dan perkataan Cina adalah bahasa yang tertanam. Bahasa Melayu yang digunakan ialah loghat tempatan dan bahasa Cina yang digunakan juga berdasarkan *patois* atau loghat suku kaum Cina berkenaan.

Dari segi struktur, kreol Melayu Baba mempunyai banyak persamaan dengan bahasa Melayu Pasar. Terdapat perbezaan dari segi leksikal, iaitu dalam kreol Melayu Baba di Melaka, perkataan Cina adalah daripada dialek Hokkien.

Kata nama ganti diri *gua* dan *lu* serta beberapa panggilan untuk ahli-ahli keluarga telah dijadikan entri dalam *Kamus Dewan* iaitu *engko*, *engkong*, *empek*, *incim*, *taci*. Panggilan ini masih digunakan dalam Melayu Baba di Melaka. Panggilan lain daripada dialek Hokkien yang termasuk dalam *Kamus Dewan* ialah *amoi* dan *apek* yang kerap digunakan dalam Bahasa

Melayu Pasar Dalam *Kamus Dewan*, panggilan *aboi* walaupun dilabelkan sebagai perkataan Cina, telah dipinjam dari Bahasa Inggeris "boy" dan kini digunakan untuk kanak-kanak lelaki.

Senarai Kata Pinjaman Cina dalam Bahasa Malaysia

Untuk mendapatkan gambaran yang lebih jelas tentang kata pinjaman Cina dalam Bahasa Malaysia, penyelidik telah mengumpulkan satu senarai perkataan Cina yang dijadikan entri dalam *Kamus Dewan* (Edisi Ketiga 2000 dan Edisi Keempat, 2007).

Senarai ini juga mengandungi beberapa perkataan yang belum dimasukkan ke dalam *Kamus Dewan* tetapi difikirkan mantap penggunaannya di kalangan orang Malaysia.

Dalam Edisi Ketiga (2000), 144 entri ditemui yang dilabelkan C untuk perkataan Cina (lampiran A). Tetapi dalam Edisi Keempat (2007), terdapat beberapa entri yang tidak lagi berlabel C "disebabkan kata tersebut difikirkan telah terserap dan mantap penggunaannya di Malaysia." (*Kamus Dewan*, 2007: xviii). Contoh entri yang tidak dilabelkan C ialah: *along*, *Cap Goh Mei*, *cawan*, *dim sum*, *kicap*, *kongsi*, *kung fu*, *macuk*, *mahjong*, *ngam*, *teh*, *tionghua*, *tiangkok*, *samfu*, *sampan* dan *taici*. Perkataan untuk kaum Cina juga tidak mempunyai label: *Foochow*, *Hailam*, *Hainan*, *Hakka*, *Henghua*, *Hokchia*, *Hokchiu*, *Hokkien*, *Kantonis*, *Kwongsai*, *Mahua*, *Teochew*.

Kata pinjaman daripada Bahasa Cina terdiri daripada beberapa kategori iaitu perkataan untuk objek atau konsep budaya, panggilan untuk saudara mara, makanan dan minuman, nama tempat di negara Cina, istilah untuk tujuan perniagaan serta nama permainan atau judi.

Kebanyakan entri Cina dalam *Kamus Dewan* adalah perkataan Hokkien. Senarai tersebut mengandungi 20 perkataan Kantonis sahaja. Ini bermakna pergaulan antara orang Melayu dengan kaum Hokkien adalah lebih rapat pada masa awal pendudukan orang Cina di Malaysia. Ini mungkin disebabkan pendatang awal terdiri daripada kaum Hokkien. Peminjaman perkataan Kantonis kebanyakannya berlaku sejak tahun 70an apabila penduduk kampung digalakkan untuk berpindah ke bandar, khususnya ke Kuala Lumpur

Contoh perkataan Hokkien berdasarkan kategori:

Budaya: *cap goh mei*, *cingge*, *cembeng*, *hio*, *kamsia*

Makanan & minuman: *kuetiau*, *bakmi*, *capcai*, *tauhu*, *tauge*, *taucu*

Tumbuhan, herba & bunga: *jinsom*, *tangkue*, *kekwa*, *kimlo*

Panggilan: *amoi*, *apek*, *engko*, *engkong*, *incim*, *siociah*

Permainan & judi: *capjiki*, *congki*, *koa*, *pakau*, *tekpo*

Objek: *angpau*, *anglung*, *teko*, *mopit*

Contoh perkataan Kantonis berdasarkan kategori.

Budaya: kung fu, tocheh, ceongsam, samfu

Makanan: pau, dim sum, ceeceongfan, yong tau fu, fucuk, mi kungfu, wanton

Panggilan: sifu, tai ko, ah soh, siujie

Permainan: mahjong

Objek: tanglung, sampan

Kata kerja. cam, yam ca, tapao, lok sui, paktoh

Adjektif: ngam, tongshan

Ungkapan: sap sap sui

Soal selidik

Satu soal selidik telah dikendalikan oleh penyelidik untuk melihat sejauh mana kata pinjaman Cina diintegrasikan ke dalam Bahasa Malaysia. Tinjauan ini dilakukan pada bulan Jun 2007 di Universiti Malaya dengan menggunakan 50 pelajar Tahun Tiga. Umur mereka adalah di antara 23 hingga 24 tahun. Responden terdiri daripada 44 pelajar Melayu dan 6 pelajar India. Semua pelajar dalam kumpulan itu adalah penutur Bahasa Melayu sebagai bahasa kedua. Senarai perkataan mengandungi 40 kata pinjaman dari dialek-dialek Cina. Setengah-setengah perkataan ini dianggap telah diasimilasikan dalam Bahasa Melayu dan tidak dirasai sebagai perkataan asing, seperti *cawan*, *wang* dan *sampan*. Perkataan yang lain, walaupun sudah dijadikan entri dalam *Kamus Dewan*, mungkin masih dianggap sebagai perkataan Cina. Pelajar Cina tidak dipilih sebagai responden kerana dijangka bahawa mereka akan tahu asal usul kebanyakan perkataan dalam senarai itu.

Pelajar diminta menjawab 4 soalan:

1. sama ada mereka tahu makna perkataan dalam senarai
2. sama ada perkataan itu adalah perkataan Cina atau Melayu
3. sama ada mereka pernah menggunakan perkataan dalam pertuturan dalam bahasa Malaysia
4. sama ada mereka "jarang/kadangkala/sering/tidak pernah" menggunakan perkataan itu

Dapatan Kajian

1. Soalan 1: Tahukah anda makna perkataan ini?

Hasil tinjauan menunjukkan bahawa responden tahu makna kebanyakan perkataan (30/50) dalam senarai. Sebilangan besar responden tidak tahu makna *kamceng*, *kowtow* dan *tongsan*. Ramai pelajar tidak tahu maksud *kiasu*, *sap sap sui*, *yeesang* dan *yamca*. Lebih kurang setengah responden tidak tahu makna *kopi O gau*. Di antara perkataan yang kurang difahami (iaitu kurang daripada 30 jawapan positif) terdapat 7 perkataan Kantonis (*kamceng*, *kowtow*, *tongsan*, *yee sang*, *yamca*, *huiyoh/fuiyoh*) dan 3 perkataan Hokkien iaitu *kiasu*, *kopi O gau* dan *cau*.

Pada pendapat penyelidik, kebanyakan perkataan dalam soal selidik belum diasimilasikan oleh semua warga Malaysia. Perkataan itu masih digunakan dalam pengalihan kod, dalam keadaan di mana dialek atau kod berkenaan difahami oleh kedua-dua pihak. Dalam tinjauan ini, ada kemungkinan responden berkenaan tidak pernah didedahkan kepada setengah-setengah perkataan Cina yang disenaraikan.

2. Soalan 2: Perkataan ini adalah perkataan Cina atau Melayu?

Jawapan sebilangan besar responden menunjukkan bahawa 9 perkataan dianggap sebagai perkataan Melayu, iaitu *cawan*, *wang*, *sampan*, *laici*, *kicap*, *teko*, *kongsi*, *bihun* dan *kuaci*. Semua perkataan ini juga didapati dalam senarai bagi perkataan yang sering digunakan oleh responden.

Kebanyakan orang Malaysia, termasuk orang Cina tidak sedar bahawa *cawan*, *wang*, *sampan*, *teko* dan *kicap* adalah perkataan Cina pada asalnya. Berikut adalah penerangan asal usul bagi beberapa kata pinjaman yang disenaraikan dalam soal selidik:

Asal usul perkataan

1. *cawan* (Mandarin *ca* = teh; *wan* = mangkuk) = "mangkuk (untuk minum) teh"
2. *wang* (disyaki datang dari bahasa Cina *yuan* (*won* di Korea, *yen* di Jepun))
3. *sampan* (dari (i) Mandarin (tahun 1620): *san* "tiga"; *pan* "papan", istilah yang digunakan oleh orang Eropah untuk merujuk kepada perahu kecil di Lautan Cina (ii) melalui Kantonis *sam pan*)

4. *kicap* = sos kacang soya (dari (i) Hokkien *koechiap* "sj sos ikan" (ii) Kantonis *kit cap* (melalui *catsup*, *catchup*), asalnya sj sos ikan, kemudian resipi sos ini mengandungi cendawan, walnut, timun dan tiram", mungkin dibawa ke Malaysia oleh orang British dan (iii) melalui Indonesia "kecap")
5. *along* (dari Kantonis *tai yee long* "lubang telinga besar" merujuk kepada Ceti berketurunan India) kemungkinan kerana orang Ceti pada masa dahulu memakai anting-anting pada telinga yang berlubang besar

Perkataan lain yang dianggap oleh sebilangan besar responden sebagai perkataan Melayu ialah *loteng*, *bohsia*, *samseng* dan *pokai*. Lebih kurang setengah daripada responden menganggap bahawa *tauhu*, *cincau* dan *ngam* adalah perkataan Melayu.

Teko, *kongsi* dan *bihun* adalah perkataan Hokkien manakala *laici* dan *kuaci* kemungkinan besar datang dari dialek Kantonis.

Perkataan yang dianggap sebagai perkataan Cina memang dirasakan sebagai bahasa bukan asli dan digunakan dalam pengalihan kod sahaja. Terdapat 13 perkataan yang dipilih oleh kebanyakan responden: *aiyah*, *ong*, *cau*, *yamca*, *sap sap sui*, *tapao*, *fengsyui*, *taiko*, *angpau*, *kamceng*, *yeesang*, *kowtow*, *kiasu*.

Daripada senarai ini, terdapat 8 perkataan Kantonis iaitu *aiyah*, *yamca*, *sap sap sui*, *tapao*, *taiko*, *kamceng*, *yeesang* dan *kowtow*. Perkataan Hokkien ialah *ong*, *cau*, *angpau*, dan *kiasu*. *Fengsyui* datang dari bahasa Mandarin melalui bahasa Inggeris.

3. Soalan 3: Pernahkah anda menggunakan perkataan ini dalam pertuturan dalam bahasa Malaysia?

Terdapat 24 perkataan yang pernah digunakan oleh majoriti responden. Dari senarai ini, ada 9 perkataan Hokkien, 13 perkataan Kantonis dan 2 perkataan Mandarin.

Yang kurang digunakan ialah: *sap sap sui*, *yeesang*, *kowtow*, *tongsan*. Keempat-empat perkataan ini adalah daripada dialek Kantonis. Data menunjukkan bahawa kebanyakan perkataan yang digunakan oleh pelajar adalah daripada dialek Hokkien. Perkataan ini kebanyakannya sudah terserap ke dalam Bahasa Malaysia.

Perkataan yang selalu digunakan oleh majoriti responden adalah: *cawan*, *kicap*, *teko* dan *wang*. Dapatan ini tidak menghairankan kerana keempat-empat perkataan ini telah diintegrasikan ke dalam bahasa Malaysia dan tidak dirasakan sebagai asing lagi. Perkataan lain yang juga kerap digunakan ialah *bihun*, *sampan*, *kongsi*, *cincau*, *tauhu*, *laici* dan *pau*.

Hanya sejumlah kecil responden menjawab bahawa mereka jarang menggunakan perkataan dalam senarai. Tetapi, terdapat 2 responden yang menjawab bahawa mereka jarang menggunakan perkataan *wang*

Rumusan

Dalam Bahasa Melayu Pasar dan Melayu Baba, struktur kata biasanya disederhanakan, misalnya kata pinjaman jarang mempunyai afiks kecuali perkataan yang telah diasimilasikan seperti *kongsi*, *samseng*, *sampan* dan sebagainya. Tetapi satu trend baru dapat dilihat dalam ciptaan hibrid seperti *menapau*; *mempersiasuehkan* dan *mempertosuikan* di mana afiks Melayu digunakan dengan kata pinjaman baru dan perkataan Cina yang belum diterima umum. Penutur Melayu didapati agak kreatif dalam penciptaan istilah baru seperti *mi kungfu* (sejenis masakan mi Kantonis). Trend ini akan berterusan melalui penyebaran leksikal (lexical diffusion) dan dengan proses analogi sekiranya terdapat sesuatu kata pinjaman atau ciptaan leksikal yang berjaya diterima di kalangan orang ramai.

Dari segi struktur, pengalihan kod dalam kedua-dua bahasa Melayu Pasar dan Melayu Baba tidak berlaku secara antara-ayat (intersentential) tetapi lebih bercenderung kepada intra-ayat (intrasentential). Pengalihan berlaku dalam satu ayat yang sama dan bahan yang diserapkan terdiri daripada morfem tunggal atau frasa. Pengalihan kod juga boleh diperhatikan di peringkat frasa.

Pengalihan kod merupakan sindrom kawasan bandar di mana terdapat penutur yang menggunakan dua atau tiga bahasa selain daripada bahasa ibunda mereka. Interaksi seharian antara individu-individu ini telah melahirkan situasi campur aduk bahasa ibunda dengan bahasa pertembungan. Situasi di Malaysia amat menggalakkan peminjaman dan pengalihan kod.

Bibliografi

1. Asmah Haji Omar 1982. *Language and Society in Malaysia*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
2. _____. 2003. *Language and Language Situation in Southeast Asia: With a Focus on Malaysia*. Kuala Lumpur: Akademi Pengajian Melayu, Universiti Malaya.
3. Baker, Colin. 1993. *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
4. Eastman, Carol M. (ed). 1992. *Codeswitching* Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
5. Heller, Monica (ed) 1988. *Codeswitching: Anthropological and Sociolinguistic Perspectives*. Berlin: Mouton de Gruyter

6. *Kamus Dewan*, Edisi ketiga & keempat. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
7. Lewis, Hugh M. 2001. "Baba Malay Language", in *Peranakan Ethnoculture: An Introduction to the Straits Chinese*. [http://www.lewismicropublishing.com/Publications/Peranakan/Peranakan Language.htm](http://www.lewismicropublishing.com/Publications/Peranakan/Peranakan%20Language.htm)
8. _____ 2001. "Baba Beginnings", in *Peranakan Ethnoculture: An Introduction to the Straits Chinese*. [http://www.lewismicropublishing.com/Publications/Peranakan/Peranakan Language.htm](http://www.lewismicropublishing.com/Publications/Peranakan/Peranakan%20Language.htm)
9. Myers-Scotton, Carol. 1993. *Code Switching: Evidence from Africa*. Oxford: Clarendon Press.
10. _____ 2002. *Contact Linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
11. Singh, Ishla. 2000. *Pidgins and Creoles. An Introduction*. New York: Arnold.
12. [http://en.wikipedia.org/wiki/Loan Words in Indonesian](http://en.wikipedia.org/wiki/Loan_Words_in_Indonesian).
13. <http://www.etymonline.com> Online Etymology Dictionary
14. [http://www.lewismicropublishing.com/Publications/Peranakan/Peranakan Language.htm](http://www.lewismicropublishing.com/Publications/Peranakan/Peranakan%20Language.htm)
15. [http://www.lewismicropublishing.com/Publications/Peranakan/Peranakan Frames.htm](http://www.lewismicropublishing.com/Publications/Peranakan/Peranakan%20Frames.htm)